

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Kansantaloustieteen laitos	
Tekijä-Författare-Author Etholén, Mikael			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Ulkoisvaikutukset ja moraalin teoria			
Oppiaine-Läroämne-Subject Kansantaloustiede			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2005-05-02	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 81 + 8
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielman näkökulmana on se, että moraalilla voisi toimia ihmisten vuorovaikutuksessa taloudellisessa mielessä ulkoisvaikutuksia sisältävänä. Moraali on kansantaloustieteelle hankalasti selitettävä asia, koska se usein näyttää olevan ristiriidassa kansantaloustieteen perusoletuksen kanssa rationaalis-egoistisesta toimijasta. Moraali on tutkielmassa käsitelty erityisesti ihmisten toimintaan liittyvänä, valintoja ohjaavana tekijänä (teko on moraalisesti oikein tai väärin), joka täten ilmenee ihmisten arvostuksia kuvaavissa preferensseissä. Ajatus moraalista tällaisesta toiminnasta ei ole uusi, mutta toisaalta alan laajassa kansantaloustieteellisessä, filosofisessa ja muussa yhteiskuntatieteellisessä kirjallisuudessa näkemys ulkoisvaikutusten ja moraalista keskinäisestä riippuvuudesta on harvoin eksplisiittisesti esillä.</p> <p>Tutkielman aluksi pohditaan syitä moraalista ja talouden ongelmalliseen suhteeseen, käydään lyhyesti läpi esitettyä kritiikkiä kansantaloustieteen puutteellisuudesta suhteessa moraalista, todetaan kansantaloustieteen juurien olevan syvällä yhteiskuntafilosofiassa ja muistutetaan utilitarismin erityisasemasta suhteessa kansantaloustieteeseen. Käsitteellisesti dikotomioilla pyritään kuvaamaan kuilua moraalista ja talouden lähestymistapojen välillä.</p> <p>Seuraavaksi tarkastellaan taloustieteellisiä ilmiöitä, joita analysoimalla moraalista on yritetty hahmottaa. Painotus tarkastelussa on ulkoisvaikutuksissa. Ulkoisvaikutuksen käsitteen ja Coasen teoreeman todetaan olevan keskeinen osa oikeustaloustiedettä, jossa taloustieteen apuvälineinä tutkitaan lakien vaikutuksia. Vangin dilemman, joka on inspiroinut laajaa tutkimusta moraalista ja yhteistyön luonteesta, todetaan rakentuvan ulkoisvaikutuksista. Samoin julkishyödykkeet koostuvat ulkoisvaikutuksista. Evolutionaarisuuden todetaan tarjoavan kiinnostavan keinon myös moraalista tarkasteluun. Hyvinvoinnin taloustieteen tuloksista on myös mahdollista löytää ulkoisvaikutuksia ja tämän Pareto-käsitteet ovat hyödyllisiä myös moraalista analyysissä.</p> <p>Tämän jälkeen käsitellään kahta moraalista mallinnusta, joissa ulkoisvaikutuksia sisäistetään moraalista avulla. Mallit ovat keskenään varsin erilaisia. Kaplowin ja Shavellin (2001) malli optimaalisesta moraalista järjestelmästä kuvaa moraalista tunteet yksilöiden valintaa ohjaavina tekijöinä, jotka yhteiskunta heihin iskostaa. Syyllisyyden ja hyveellisyyden tunteet kiinnitetään sääntöihin teoista, minkä jälkeen tutkitaan, miten tämä olisi optimaalista hyötyseuraamusten kannalta tehdä. Besterin ja Güthin (1998) malli pyrkii selvittämään moraalista perustaksi katsotun epäitsekään käytöksen evolutionaarisia edellytyksiä. Kysymyksenä on: voiko altruismi olla evolutionaarisesti stabiilia? Vastauksena esitetään, että voi, mikä riippuu kuitenkin yksilöiden välisen vuorovaikutuksen luonteesta.</p> <p>Keskeisimmät lähteet ovat: L. KAPLOW − S. SHAVELL (2001): Moral Rules and the Moral Sentiments: Toward a Theory of an Optimal Moral System. NBER Working Paper No. 8688; sekä H. BESTER − W. GÜTH (1998): Is altruism evolutionarily stable? Journal of Economic Behavior & Organization, Vol. 34, 193-209.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords moraali altruismi ulkoisvaikutukset etiikka mallinnus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			